

большинство дослідчыкаў «шыфразавым адзінствам» (ЭФА), альбо «мікратакстаў», у адрозненне ад усго моўнага ўтварэння ў агульным (Москальская В.И. Грамматика текста. М., 1981. С.13).

Дзякуючы розным сродкам паміжфразавай сувязі, стварэння зместавае, камунікатыўнае і структурнае адзінства тэксту.

Пры вылучэнні сродкаў, ствараючых адзінства тэксту, патрэбны канкрэтным даследаванні асобных элементаў сказа, якія ўдзяляюць на ўставаўленні сувязі паміж сказамі, складаючымі ЭФА, і выконваюць тым самым тэкстаўтвараючую функцыю. У нашым даследаванні мы паспрабуем выявіць ролю, якую адыгрывае дэспрыметнік прошлага часу ў арганізацыі шыфразовага адзінства.

Гэты дэспрыметнік займае асобнае месца ў радзе дэяслоўных формаў англійскай мовы: ён вяземны, не выўляе сам па сабе такія граматычныя катэгорыі, як час, від, асоба, лік, стан.

Лічыцца, што гэтыя катэгорыяльныя значэнні знаходзіць сваё выяўленне ў сказе, а некаторыя з іх і за межамі сказа, а гэта значыць – у ЭФА. Такім чынам, яны сардэчна арганізацыі звязнага тэксту.

З другога боку, разгляд дэспрыметніка прошлага часу, яго словазлучэнняў, канструкцый і сказаў, у якіх ён ўжываецца, з пункту гледжання больш высокага ўзроўню, а менавіта ЭФА, можна раскрыць некаторыя цікавыя асаблівасці дэспрыметнікаў і дэспрыметных словазлучэнняў, на якія не звярталі ўвагі даследчыкі на ўзроўні сказа.

Канкрэтным выпадкі ўключэння ў ЭФА сказаў з дэспрыметнікамі II мы разглядалі на прыкладах, якія ўзяты з кнігі J.Lindsay «Betrayed Spring». М., 1980.

Вось адзін з прыкладаў, калі дэспрыметнае словазлучэнне можа служыць азначальным элементам усго ЭФА, выяўляе стан або рэзультат з наступным яго раскрыццём: ... they went into the luxurious vast darkness of the cinema. Dick took Pat's hand, but after a while forgot that he held it. When they at last emerged, somewhat dazed, he realized they'd have to hurry to the station ... She seemed still lost in the film world ... she smiled again. (J.L., p.108).

Сказ з дэспрыметнай канструкцыяй можа знаходзіцца ў сярэдзіне ЭФА, будучы прадкачатым ска-зат. Ужыванне дэспрыметніка прошлага часу можа быць прадкачавана і стылістычнымі асаблівасцямі аўтара, і інш. Сустрэкаюцца таксама паралельныя лексічныя канструкцыі і лексічныя паўторы, якія звязваюць два абзацы ў адно ЭФА. Гэтыя прыклады гавораць аб вызначаных заканамернасцях ужывання дэспрыметніка прошлага часу, словазлучэнняў з ім і канструкцый для стварэння звязнага тэксту.

Кудрышкі У.І.,
канд.пед.наук,
дацэнт

ПАРАЎНАЛЬНЫ АНАЛІЗ СТАНУ ЗДAROУЯ СТУДЭНТАЎ СПЕЦЫЯЛЬНАЙ МЕДЫЦЫНСКАЙ ГРУПЫ Ў 1987 І 1993 ГАДАХ

На працягу апошніх гадоў мы назіраем заканамернае павелічэнне колькасці студэнтаў, якім па стану здароўя неабходна займацца ў спецыяльным медыцынскім аддзяленні. Так, у 1987 г. іх было 8,8%, ў 1993 – 11,29% ад агульнай колькасці студэнтаў. Зыходзячы з гэтага, быў праведзены параўнальны аналіз захворванняў і антрапаметрычных даных студэнтаў першага курса набору 1987 і 1993 гадоў з мэтай ка-рэспіроўкі метадыкі дзіцячай гімнастыкі і павелічэння яе эфектыўнасці для больш паспяховага адраўлення студэнтаў.

Вырашаючы гэту задачу, мы прааналізавалі дыягназы захворванняў і правялі замесры некаторых даных, характэрных фізічнае развіццё студэнтаў-дзяўчат першага курса факультэта культуралогіі.

Табліца 1
Размеркаванне студэнтаў па дыягназу захворвання

№ п.п.	Захворванні	1987 г. (у %)	1993 г. (у %)
1.	сардэчна-сасудзістай сістэмы	19,14	18,50
2.	органаў зроку	27,69	15,00
3.	органаў дыхання	12,01	16,60
4.	страўнікава-кішачныя, мочапалавыя	19,14	35,90
5.	апорна-рухальныя	12,06	14,00

З табліцы 1 відаць, што ў 1987 г. найбольш характэрнымі ў студэнтаў былі захворванні органаў зроку і сардэчна-сасудзістай сістэмы. У 1993 г. карціна рэзка змяняецца ў бок павелічэння страўнікава-кішачных захворванняў, мочапалавой сістэмы і органаў дыхання, адпаведна: 16,76 і 4,59%. Мы можам гэта тлумачыць забруджаннем навакольнага асяроддзя радыёнуклідамі і павелічэннем колькасці нітратаў у ежы. Разам з тым мы назіраем і некаторае павелічэнне паказчыкаў фізічнага развіцця на фоне змянення вагі цела. Гэта ў апошні час характэрна па прычыне акселерацыйных пралёсаў у арганізме падростаючага пакалення і пагаршэннем рэжыму і якасці харчавання (гл. табл.2).

Трэба адзначыць, што ў 1993 г. колькасць наступіўшых на першы курс студэнтаў з сельскай мясцовасці скарацілася на 4,4%. Гэта пацвярджае наш

вывад аб тым, што гарадскія жыхары больш схільныя да змен у арганізме пад уплывам адмоўных з'яў як у грамадстве так і ў навакольным асяроддзі. «Ніводны жывы арганізм, -- пісаў В.І.Вернадскі, -- не можа існаваць у асяроддзі, створаным яго адкіламі». Зыхо-

Т а б л і ц а 2
Даньы фізічнага развіцця студэнтаў

№ п.п.	Тэсты	1987 г.	1993 г.
1.	Рост (см)	160,40	162,09
2.	Вага цела (кг)	62,00	56,05
3.	Эжскурсія грудной клеткі (м)	5,20	5,81
4.	Сьпіраметрыя (см)	2200	2910
5.	Дынамаметрыя (кг)	22,20	25,67

дзячы з вышэй выкладзенага мы на занятках па фізыхаванню асабліваю ўвагу ўдзяляем дыхальным практыкаванням як дынамічнага, так і статычнага напрамку, а таксама з затрымліваннем дыхання на ўдоху і выдыху. У значным аб'ёме выкарыстоўваем рухі на ўзмацненне мышцаў жывата, бакавых мышцаў тулава і малага газа. Шырока ўжываем біямеханічныя стмулятар, кварцаванне залы і ненаатуральнае праветраванне памяшкання. У канцы заняткаў праводзім індывідуальную работу са студэнтамі і рэкамендуем ім займацца фізічнымі практыкаваннямі ў вольны час, улічваючы пры гэтым д'ягназ захворвання. Праводзімыя намі мерапрыемствы будуць спрыяць карэкцыі захворвання, паліпшаць дзейнасць унутраных органаў і функцыянальнае становішча арганізма студэнтаў з хранічнымі хваробамі.

Мархопкі Я.Л.,
прафесар

УЗРОВЕНЬ ВЕДАЎ СТУДЭНТАЎ АБ ВІЧ-ІНФЕКЦЫІ І СНІД

Сіндром набытага імунадэфіцыту (СНІД) уяўляе інфекцыйнае захворванне віруснай этыялогіі, яно пашкоджвае імунную і нервовую сістэмы чалавека. Гэта захворванне за кароткі тэрмін пярэка распаўсюдзілася па ўсіх краінах сусвету.

Па даных Сусветнай арганізацыі аховы здароўя ўжо афіцыйна зарэгістраваны ў 172 краінах свету больш 2 млн. хворых СНІДам і больш 12 млн. ВІЧ-інфіцыраваных. У Рэспубліцы Беларусь налічваецца каля 100 ВІЧ-інфіцыраваных асоб, пры гэтым 64 чалавекі толькі ў Мінску ва ўзросце ад 15 да 40 гадоў. Найбольш падвергнутыя вірусу СНІД маладыя людзі, мала дасведчанія ў пытаннях палавых узасмаадносін і з хібамаі ў маральным выхаванні.

Згодна з рэкамендацыямі Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 20 кастрычніка 1992 г. «Аб правядзенні ў ВНУ заняткаў па праблеме СНІД» намі праводзілася анкетаванне студэнтаў для высвятлення базавага ўзроўню ведаў аб ВІЧ-інфекцыі і СНІД.

З гэтай мэтай праанкетавана звыш 600 студэнтаў малодшых курсаў Беларускага ўніверсітэта культуры, Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, Мінскага лінгвістычнага ўніверсітэта.

Вынікі даследаванняў паказалі нізкі ўзровень ведаў студэнтаў па такіх пытаннях, як узбуджальнік СНІД, вытокі заражэння, шляхі і фактары перадачы віруса, як пельга заразіцца ВІЧ, першыя сімптомы інфіцыравання ВІЧ, меры асабістай прафілактыкі, бяспечны секс і інш. Напрыклад, па пытанне, што з'яўляецца ўзбуджальнікам СНІД, толькі палавіна студэнтаў адказала правільна. На пытанне, у якіх біялагічных асяроддзях знаходзіцца вірус СНІД, правільна адказалі толькі 10% апытаных. Правядзеныя даследаванні маюць тэарэтычны і практычны вынік для ўстаноў Міністэрства адукацыі і Міністэрства аховы здароўя. Адначасова даследаванні паказалі неабходнасць далейшых заняткаў са студэнтамі ВНУ па праблеме СНІД і здароваму ладу жыцця.

Лявонава Ж.В.,
дацэнт

ВЫКАРЫСТАННЕ ПСІХАТРЭНІНГАЎ З МЭТАЙ ПРАФІЛАКТЫКІ І ЛЯЧЭННЯ САХВОРАВАННЯЎ Ў СТУДЭНТАЎ

«Медыкаментозны» чалавек -- праблема XX стагоддзя.

Як быць здаровым, не выкарыстоўваючы лекавыя прэпараты, -- вось асноўная задача нашых навуковых даследаванняў. На працягу 5 гадоў мы праводзім навукова-даследчую працу па ўплыў нетрадыцыйных метадаў уздзеяння на арганізм. Нас цікавяць кропкавы масаж, фітатэрапія, псіхатрэнінг і інш.

Некалькі слоў аб псіхатрэнінгу «Лячэнне радасцю». Ён заключаецца ў правядзенні «жывой» энергіі радасці па ўсіх энергетычных цэнтрах і вываду хваробы з арганізма. У аснову гэтага псіхатрэнінгу лялі старажытныя суджэнні пра сілу думкі, малітвалячэнне і кітайская гімнастыка «Цы-гун».

З групай студэнтаў (45 чалавек) на працягу месяца праводзіліся гэты псіхатрэнінг і ўздзеянне на біялагічна актыўныя кропкі арганізма акупунктурай. Аналіз даных (клінічны анамнез і электрапунктурная дыягностыка) паказалі добры вынік. Ва ўсіх студэнтаў адрэгулявалася АД, зніклі галаўны боль, снылівасць, павялічылася прапаздольнасць.

Па даных электрапунктурнай дыягностыкі (Nacatani) усе параметры функцыянальных сістэм